

Sygn. akt *III AUa 629/19*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2021 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Sędziowie: Dorota Goss-Kokot

Renata Pohl

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2021 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **T. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o przyznanie prawa do renty socjalnej

na skutek apelacji T. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 25 kwietnia 2019 r. sygn. akt IV U 395/19

oddala apelację.

Renata Pohl	Marta Sawińska	Dorota Goss-Kokot
-------------	----------------	-------------------

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.02.2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. znak (...) po rozpoznaniu wniosku T. Z. z dnia 29.01.2019r. na podstawie ustawy z 27.06.2003r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2018r., poz. 1340) i ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.) odmówił prawa do renty socjalnej. Wskazał w uzasadnieniu, iż odmowa prawa do renty socjalnej wynika z tego, że wnioskodawczyni posiada prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, ustalone decyzją organu rentowego.

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą T. Z. złożyła od niej odwołanie do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze, wnosząc o przyznanie renty socjalnej. Podała, że posiada rentę rodzinną i jest całkowitą sierotą. Jej niepełnosprawność powstała we wczesnym dzieciństwie. To, że od urodzenia przebywała w domach dziecka sprawiło, że żadna instytucja nie zadbała o jej zdrowie i o historię choroby. Jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i z tego tytułu otrzymuje świadczenie z ZUS. Spełnia zatem wszystkie warunki do przyznania jej renty rodzinnej. Do odwołania strona załączyła kserokopie dokumentów medycznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie wynikające z decyzji.

**Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2019 r. odwołanie oddalono.**

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołująca T. Z. urodziła się w dniu (...), mieszka w Z.. Od 22 maja 1987r. jest uprawniona do świadczenia rentowego z tytułu inwalidztwa (renta III grupy inwalidów), a następnie od 1.11.1998r. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, na stałe. Od dnia 13.11.2013r. odwołująca jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłej matce L. Z. na stałe. Z akt Sądu Okręgowego w Legnicy IVU 1741/14 (uzasadnienie i opinie biegłych w aktach ZUS), wynikało że T. Z. jest całkowicie niezdolna do pracy a ta niezdolność powstała przed ukończeniem przez nią (...) roku życia. Rentę rodzinną przyznano decyzją ZUS Oddział w L. z dnia 20.01.2015r.

Wobec zbiegu świadczeń w/w pozwany wypłaca odwołującej jedno świadczenie tj. rentę rodzinną jako świadczenie korzystniejsze. W dniu 29.01.2019r. T. Z. złożyła wniosek o przyznanie prawa do renty socjalnej.

Decyzją z dnia 5.02.2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. znak (...) na podstawie ustawy z 27.06.2003r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2018r., poz. 1340) i ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.) odmówił prawa do renty socjalnej. Wskazał w uzasadnieniu, iż odmowa prawa do renty socjalnej wynika z tego, że wnioskodawczyni posiada prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, ustalone decyzją organu rentowego.

Stan faktyczny był bezsporny pomiędzy stronami i wynikał z dokumentów zawartych w aktach rentowych i aktach sprawy. Kwestią sporną była natomiast kwalifikacja prawna ustalonych faktów i wykładnia przepisów zastosowanych przez organ rentowy jako podstawę zaskarżonej decyzji.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd I instancji uznał, że odwołanie podlegać powinno oddaleniu.

Wskazał, że zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 5.02.2019r. o odmowie prawa do renty socjalnej jest prawidłowa. Spór w niniejszej sprawie koncentruje się wokół zagadnienia, czy zachodzą podstawy do przyznania wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej od daty wniosku. Jest to dla niej o tyle istotne, że mogłaby wówczas pobierać w zbiegu rentę rodzinną z rentą socjalną. Ubezpieczona od 22.05.1985r. miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982r., Nr 40, poz. 267). Zastąpiła ją ustawa o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17.12.1998r. (Dz. U. z 2013r. poz.1440 – dalej ustawa emerytalna. Wcześniej w art. 10 ustawy z 28.06.1996r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. z 1996r., Nr 100 poz. 461) wprowadzono pojęcie całkowitej i częściowej niezdolności do pracy i wskazano w ust. 2, że ilekroć w przepisach jest mowa o inwalidach I grupy- należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, II grupy- należy przez to rozumieć całkowitą niezdolność do pracy.

W ustawie z 27.06.2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013r., poz. 982 i 1650) w art. 4 ust. 1 przewidziano, że renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: 1) przed ukończeniem 18. roku życia; 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia; 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustawa ta zawiera jednak także przesłanki negatywne przyznania takiej renty, które wymienione są w art. 7 i art. 8 oraz art. 9 ust. 2 ww. Ich spełnienie, nawet wówczas gdy zostają spełnione warunki określone treścią art. 2 i 4 ustawy, powoduje, że renta socjalna nie będzie przysługiwać.

Zgodnie zaś z art. 7 ust. 1 w/w ustawy, renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze

rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W n/n sprawie bezsporne jest, że odwołująca uprawniona jest nieprzerwanie, począwszy od dnia 22.05.1987r., do renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Aktualnie po wejściu w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest to renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jest to zatem okoliczność eliminująca odwołującą z ubiegania się o prawo do renty socjalnej. Niezależnie bowiem od jej stanu zdrowia, nie mogła ona uzyskać prawa do renty socjalnej z uwagi na treść art. 7 ww. ustawy. Jak bowiem ustalono - ubezpieczona spełnia warunki określone w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej tzn. jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego przed 18 rokiem życia. Kluczowe znaczenie dla przyznania prawa do tego świadczenia ma właściwa wykładnia przepisu art. 7 ust. 1 ustawy. W przepisie tym użyto sformułowania: „osobie uprawnionej” do „renty z tytułu niezdolności do pracy”. Niewątpliwie prawo do renty przyznane ubezpieczonej od 22.05.1987r. skutkuje uznaniem, że ubezpieczona jest „osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy” - nazwanej poprzednio, przed wejściem w życie przepisów w/w ustawy z 28.06.1996r. rentą inwalidzką. Ustalenie powyższe wyklucza zatem możliwość przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w spornym okresie.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw prawnych do zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w spornym okresie i dlatego na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Apelację od powołanego orzeczenia wywiodła w przepisany prawem trybie i terminie ubezpieczona T. Z., domagając się zmiany wydanego wyroku i przyznania na jej rzecz wnioskowanego świadczenia w postaci renty socjalnej.

W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia naprowadzała, że spełnia wszystkie warunki dla przyznania wnioskowanej renty. Wskazała na fakt przyznania jej w roku 1987 prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i uzyskania dopiero na obecnym etapie dokumentacji medycznej z wcześniejszego okresu. Zdaniem apelującej pobierana przez nią renta rodzinna nie stanowi przeszkody do uzyskania prawa do renty socjalnej albowiem jej kwota nie przekracza 200 % najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy.

Pozwany organ rentowy w złożonej odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie, podtrzymując dotychczas prezentowane stanowisko.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja T. Z. jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Na wstępie Sąd Apelacyjny wskazuje, że środek zaskarżenia złożono po 7 listopada 2019 r., nie zawierając w jego treści wniosku o rozpoznanie sprawy na rozprawie, co skutkowało wydaniem wyroku na posiedzeniu niejawnym zgodnie z brzmieniem art.374 k.p.c. Z wnioskiem o wyznaczenie rozprawy nie wystąpiła ubezpieczona ani organ rentowy.

Stan sprawy pozostawał między stronami poza sporem, ustalenia faktyczne poczynione na etapie postępowania pierwszo instancyjnego nie budzą wątpliwości.

Spór zaistniał jedynie wokół tego, czy możliwe jest skuteczne ubieganie się przez ubezpieczoną o przyznanie prawa do renty socjalnej w sytuacji pobierania renty rodzinnej i przesądzonego decyzją pozostającą w obrocie prawnym uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej ostatecznie na stałe.

Apelująca wskazuje na możliwość uzyskania prawa do wnioskowanego świadczenia. Jest to jednak przekonanie błędne i nie znajdujące żadnego oparcia w obowiązujących przepisach.

Słusznie naprowadzał sąd I instancji, że art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej przewiduje przypadki wyłączenia możliwości jej przyznania wobec określonego kręgu osób. I tak - renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej

do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, **renty z tytułu niezdolności do pracy**, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W sprawie bezspornie wykazano, że odwołująca uprawniona jest nieprzerwanie, począwszy od dnia 22.05.1987r., do renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Decyzją pozwanego z 25 maja 1987 r. znak (...) przyznano jej prawo renty inwalidzkiej III grupy od dnia 22 maja 1987 r., przy czym wypłatę świadczenia kontynuowano w latach następnych. Decyzją z 12 stycznia 1999 r. przyznano T. Z. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy okresowo, przy czym kolejnymi decyzjami przyznawano prawo do świadczenia na dalsze okresy. Ostatecznie decyzją z 14 marca 2019 r. przyznano rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. Jest to zatem – jak prawidłowo ocenił sąd I instancji - okoliczność **eliminująca odwołującą** z ubiegania się o prawo do renty socjalnej. Niezależnie bowiem od jej stanu zdrowia, nie mogła ona uzyskać prawa do renty socjalnej z uwagi na treść art. 7 ww. ustawy.

Jeszcze raz zaakcentować należy, że w powoływanym wyżej przepisie użyto sformułowania: „osobie uprawnionej” do „renty z tytułu niezdolności do pracy”. Nie ma tu więc znaczenia, czy renta taka jest faktycznie wypłacana ubezpieczonej, wystarczające jest stwierdzenie uprawnienia do takiego świadczenia. Wypłacie podlega renta rodzinna ( a nie renta z tytułu niezdolności do pracy) jedynie z tej przyczyny, że jest to świadczenie finansowo korzystniejsze dla ubezpieczonej. Taka zasada wypłaty wyłącznie jednego świadczenia wynika z art.95 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z brzmieniem którego w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Niewątpliwie prawo do renty przyznane ubezpieczonej po raz pierwszy od 22.05.1987r. a ostatecznie przesądzone jako uprawnienie na stałe, skutkuje uznaniem, że ubezpieczona jest „osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy” - nazwanej poprzednio, przed wejściem w życie przepisów w/w ustawy z 28.06.1996r. rentą inwalidzką. Ustalenie powyższe wyklucza zatem możliwość przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej w spornym okresie.

Mając powyższe na względzie apelację oddalono w myśl art.385 k.p.c.

Renata Pohl	Marta Sawińska	Dorota Goss-Kokot
-------------	----------------	-------------------